

„Proekologiczne” rozwiązania w poszczególnych RDLP w Polsce

Opracowanie wsparł
NFOŚiGW w ramach
projektu
„Dofinansowanie
instytucjonalne POE
na lata 2010-2011”

„Jak dbać o obszar Natura 2000 i wody w procesach planowania i na co dzień”, Ciężień 1-2.12.2011
Tę prezentację wolno rozpowszechniać - CC-BY licence

Paweł Pawłaczyk

Kontekst: zasady w całych LP

- Zasady Hodowli Lasu
- Instrukcja Urządzania Lasu
- Instrukcja Ochrony Lasu
- Zarządzenie 11a

Kontekst: Zasady Hodowli Lasu

Nowe ZHL podpisane 21.11.2011

Wg lp.gov.pl nowościami są:

- odejście od pojęcia typu gospodarczego drzewostanu na rzecz typu drzewostanu,
- rezygnacja z obligatoryjnych składów gatunkowych upraw,
- możliwe modyfikacje działań hodowlanych dla leśnych siedlisk przyrodniczych, wyróżnionych w ramach sieci Natura 2000,
- nowe zasady oceny upraw, zarówno w odniesieniu do stopnia pokrycia powierzchni, jak i przydatności hodowlanej,
- zwiększenie powierzchni gniazd w cięciach rębnych,
- określenie sposobu prowadzenia zrębów przy szlakach komunikacyjnych

Gniazda - do 50 arów, do 40% powierzchni

Pozostawianie <5% w kępach >6 arów - odniesione tylko do zrębów zupełnych

Kontekst: Zasady Hodowli Lasu

§ 12

1. Postępowanie hodowlane na chronionych siedliskach przyrodniczych dotyczy:
 - a) zasad planowania hodowlanego (hodowlano-ochronnego) podczas sporządzania projektu planu urządzenia lasu lub aneksu do planu urządzenia lasu, uwzględniających wykorzystanie właściwych gatunków drzew leśnych w składach przyszłych drzewostanów oraz projektowania rodzajów i form rębni, a także kierunków pielęgnowania lasu,
 - b) realizacji zatwierdzonego planu urządzenia lasu (aneksu do planu urządzenia lasu).
2. Chronione siedliska przyrodnicze podlegają ochronie na podstawie przepisów ustawy o ochronie przyrody oraz wydanych na jej podstawie rozporządzeń.
3. Odrębnym zasadom postępowania hodowlanego podlegają chronione siedliska przyrodnicze stanowiące przedmiot ochrony w specjalnych obszarach ochrony siedlisk Natura 2000 (SOO). Modyfikacjom może także podlegać postępowanie hodowlane w obszarach specjalnej ochrony ptaków (OSO).
4. Zasady postępowania hodowlanego na chronionych siedliskach przyrodniczych powinny promować składy gatunkowe drzewostanów oraz kierunki i zasady ich zagospodarowania zgodne z charakterystycznym dla nich priorytetem ochronnym.
5. Ochronę siedlisk przyrodniczych należy prowadzić na każdym etapie rozwoju drzewostanu, odpowiednimi do osiągnięcia celu, dotychczas stosowanymi metodami hodowlanymi, których zakres powinien wynikać z potrzeb ustanowionej ochrony.
6. Propozycje rozwiązań hodowlano-ochronnych dla konkretnych siedlisk przyrodniczych, dla ochrony których wyznaczono specjalne obszary ochrony siedlisk, i w obszarach specjalnej ochrony ptaków Natura 2000, a także dla chronionych siedlisk występujących poza tymi obszarami przyjmowane są na etapie sporządzania projektu planu urządzenia lasu.

Kontekst: Instrukcja Urządzania Lasu

Nowa IUL podpisana 21.11.2011

Wg lp.gov.pl nowościami są:

- modyfikacja metodyki stratyfikacji warstw gatunkowo-wiekowych w drzewostanach KO i KDO w celu zapewnienia dokładności oszacowania miąższości zapasu dla podklasy wieku z uwzględnieniem inwentaryzacji drewna martwego,
- wyróżnienie wielkości etatu rębnego według pożądanego kierunku rozwoju zasobów drzewnych,
- zapisanie w procedurze organizacji prac zmierzających do sporządzenia planu urządzenia lasu czynności związanych z wykonaniem procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, w tym określenie zawartości prognozy,
- procedury w sprawie projektowania i monitorowania zadań z zakresu ochrony przyrody dla przedmiotów ochrony sieci Natura 2000 dla gruntów w zarządzie PGL LP (??? - tylko nieco zapisów do POP),
- wprowadzenie dla obszarów nizinnych i wyżynnych jednolitego klucza do diagnozowania typów siedliskowych lasu, tzw. SIG, co zwiększy obiektywizm i powtarzalność diagnoz, przyczyniając się do ich ujednoczenia w skali całego kraju,
- zamieszczenie zasad kartowania i wyróżniania leśnych zbiorowisk roślinnych w ujęciu fitosocjologicznym,

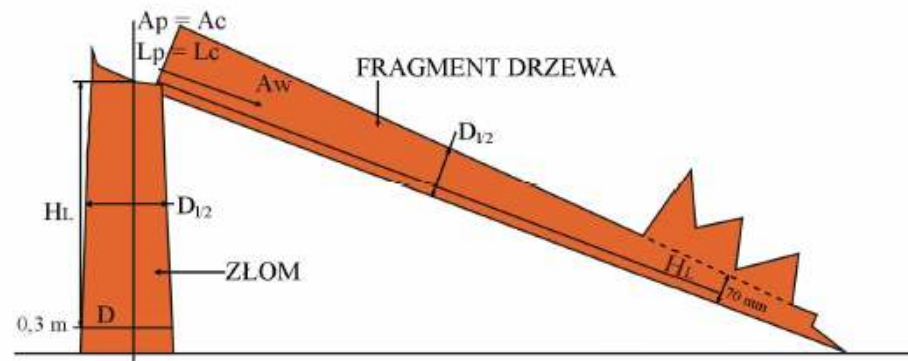
Kontekst: Instrukcja Urządzania Lasu

5. Inwentaryzacja miąższości drewna martwego

§ 62.

5. 1. Wskazania ogólne

5. 1. 1. Na powierzchniach próbnych zakładanych dla celów inwentaryzacji miąższości metodą reprezentacyjną w warstwach gatunkowo-wiekowych, dokonuje się

Rys. Pomiar drzewa złamanego

5. 3. Pomiar martwych drzew ściętych i wywróconych

5. 3. 1. Martwe drzewa ścięte i wywrócone rejestruje się, jeżeli ich grubość w grubszym końcu jest większa niż 100 mm (w korze), a ich pniak (środek pniaka) znajduje się w granicach powierzchni próbnej. W przypadku wywróconego drzewa (z korzeniami) o zakwalifikowaniu drzewa do pomiaru decyduje powiązanie tego drzewa z powierzchnią przed obaleniem.

Kontekst: Instrukcja Ochrony Lasu

Nowa IOL podpisana 22.11.2011

Wg lp.gov.pl nowościami są:

- rezygnacja z precyzyjnego określenia rozmiaru masy posuszu czynnego, jaką można pozostawiać w lesie; w tym zakresie decyzja będzie należała do nadleśniczego,
- uzupełnienie obligatoryjnej oceny stopnia zagrożenia drzewostanów przez owady kambio-i ksylofagiczne o wskaźnik nasilenia wydzielania się posuszu czynnego (NPC).

Zapytanie do RDLP - kto odpowiedział, a kto nie?

Jakie zarządzenia, decyzje lub inne zasady dotyczące szeroko pojętej ochrony przyrody funkcjonują w Waszej RDLP ?

Brak odpowiedzi:

RDLP Katowice
RDLP Kraków

Odpowiedziały:

RDLP Białystok
RDLP Gdańsk
RDLP Krosno
RDLP Lublin
RDLP Łódź
RDLP Olsztyn
RDLP Piła
RDLP Poznań
RDLP Radom
RDLP Szczecinek
RDLP Toruń
RDLP Warszawa
RDLP Wrocław
RDLP Zielona Góra

RDLP Białystok

‘Obszary nie objęte gospodarowaniem’ - 7,72% powierzchni RDLP
ale zaliczono tu:

- ‘nieużytki’ nieleśne,
- pozostawiane 5% kępy na zrębach
- wiele drzewostanów w Puszczy Białowieskiej

Procedura: indywidualnie w każdym nadleśnictwie

Struktura wyłączonych z gospodarowania - dominacja bagiennych,
niedomiar siedlisk świeżych

Wyznaczenie lasów HCFV i zasady gospodarowania w nich - odrębnie w
każdym nadleśnictwie

*„Gospodarowanie na Bb, BMb, LMb ze szczególną troską i w praktyce są
często wyłączone z użytkowania, ale postulat ich całkowitego wyłączenia z
użytkowania nie może być przyjęty jako reguła postępowania”*

Procedura ‘oceny wpływu zabiegów gospodarczych na bioróżnorodność
środowiska leśnego’:

RDLP Gdańsk

Brak szczególnych uregulowań?
(odeślanie do strony internetowej, gdzie nie ma)

Tylko Zarządzenie nr 15 z 24 lipca 2008 r. W sprawie wprowadzenia do stosowania w Leśnym Kompleksie Promocyjnym Lasy Oliwsko-Darżlubskie opracowania *„Charakterystyka roślinności rzeczywistej oraz współczesnej potencjalnej roślinności naturalnej Leśnego Kompleksu Promocyjnego Lasy Oliwsko-Darżlubskie”*

RDLP Krosno

Brak szczególnych uregulowań

RDLP Łódź

Powierzchnie referencyjne pozostawione bez zabiegów - 5,03%

Wyznaczenie - indywidualnie nadleśnictwa. Tu m.in. : drzewostany na Bs, Bb, BMb, LMb, Lł, OLJ, bagna, użytki ekologiczne, grunty do naturalnej sukcesji, „grupy ekologiczne pozostające do naturalnej śmierci”

Wyznaczone lasy HCVF. Kategoria HCVF 3.1 = świetliste dąbrowy, bory chrobotkowe, lasy bagienne - wyłączone z zabiegów jeśli nie wymagają ochrony czynnej

Zarządzenie 11/10 Dyrektora RDLP: Procedura ‘oceny wpływu zabiegów gospodarczych na bioróżnorodność środowiska leśnego’:

- Przed każdym zabiegiem w wydzieleniu w którym są znane gatunki chronione, siedliska i gatunki N2000, pomniki przyrody
- Oraz przed każdą rębnią
- Wypełnienie przez leśniczego ‘karty oceny i minimalizacji wpływu’
- Służy uświadomieniu wykonawcy o elementach wymagających ochrony
- Po zabiegu karta kontrolna, czy elementy zostały zachowane

RDLP Lublin

Powierzchnie wyłączone z użytkowania w planach urządzania lasów, spełniające kryteria powierzchni referencyjnych, do których zalicza się:

- Rezerваты przyrody, strefy ptaków, użytki ekologiczne,
 - Lasy ochronne cenne fragmenty rodzimej przyrody
 - Strefy wokół sanatoriów i uzdrowisk
 - Murawy, torfowiska, bagna, lasy o szczególnym znaczeniu dla obronności
 - Lasy na Bs, Bb, BMb, LMb, Lł
- Lecz wyłączenie bagiennych nie 100%*
- Pozostawione do naturalnego rozkładu 5% powierzchni użytkowanej cięciami rębny

Dużo! Ale czy trwale?

Pozostawione bez wskazówek:

TSL	Razem powierzchnie wyłączone	Ogólna powierzchnia poszczególnych TSL	% udział powierzchni wyłączonych kol. 8/9
1	8	9	
Bs	118,22	544,20	21,72
Bśw	4254,43	72188,33	5,89
Bw	1404,30	16200,73	8,67
Bb	2592,87	3023,75	85,75
BMśw	3637,74	55587,76	6,54
BMw	3699,42	34383,11	10,76
BMb	1326,67	3116,62	42,57
LMśw	4288,16	72182,71	5,94
LMw	2187,02	20401,19	10,72
LMb	1402,61	3043,71	46,08
Lśw	3883,31	58953,99	6,59
Lw	952,05	6974,74	13,65
OI	2877,49	13275,25	21,68
OIJ	313,56	1362,04	23,02
LI	310,56	642,55	48,33
BMwyż	104,90	955,32	10,98
LMwyż	297,34	5091,37	5,84
Lwyż	1912,02	22731,25	8,41
Ogółem pow. leśna (bez pow. związanej z gosp. leśną)	35562,67	390658,62	9,10
Powierzchnie nieleśne**	10469,65	17310,71	60,48
Ogółem	46032,33	407969,33	11,28

RDLP Olsztyn

Wyznaczanie powierzchni referencyjnych - zarządzenie
dyrektora RDLP

Wyznaczone lasy HCV - lecz wg serwera mapowego brak
kategorii 3.1, 3.2

RDLP Piła

Zarządzenie nr 8 Dyrektora RDLP z 16 kwietnia 2007 r.
(utrzymanie rozwiązania z 2003 r.!) w sprawie ochrony
zasobów rozkładającego się drewna w ekosystemach
leśnych na terenie RDLP w Pile:

- Wyznaczenie ‘ostoi ksylobiontów’ (10,1 tys. ha)
- Monitoring martwego drewna co 3 lata
- Można odstąpić od wykonywania zabiegów p.u.g.l. lub ‘tak prowadzić działania pielęgnacyjne, by zachować charakter ostoi’

Wyznaczone lasy HCV

RDLP Poznań

Nie reguluje przez zarządzenia i decyzje, ale przekazał nadleśnictwom pismami:

- Wytyczne i procedury prowadzenia monitoringu obiektów i obszarów o szczególnych wartościach przyrodniczych (pismo z 1.01.2010 r.)
- Wytyczne w sprawie tworzenia i ochrony zasobów rozkładającego się drewna w ekosystemach leśnych (zawierające kryteria lokalizacji ostoi i zasad ich tworzenia) (pismo z 15.02.2007 r.)
- Sposoby dokumentowania odstępstw od planu cięć rębnych, mające na celu umożliwienie dostosowania rodzajów rębni do aktualnych warunków przyrodniczych (pismo z 7.12.2009 r.).

RDLP Radom

Tymczasowe zasady pozostawiania martwego drewna w lesie na terenie RDLP w Radomiu

- Cel: 5% (dojście w ciągu kilkunastu lat).
- Tu: pozostawianie drzew, pozostawianie grup i kęp we wszystkich rębniach

Zarządzenie 11/10 dyrektora RDLP w sprawie wytycznych do sporządzania oceny potencjalnego wpływu zabiegów gospodarczych na bioróżnorodność środowiska leśnego

- Przed każdym zabiegiem w wydzieleniu w którym są znane gatunki chronione, siedliska i gatunki N2000, pomniki przyrody
- Oraz przed każdą rębnią
- Wypełnienie przez leśniczego ‘karty oceny i minimalizacji wpływu’
- Służy uświadomieniu wykonawcy o elementach wymagających ochrony
- Po zabiegu karta kontrolna, czy elementy zostały zachowane

Procedura identyfikacji i wyłączenia z użytkowania powierzchni leśnych

- Indywidualnie w nadleśnictwie
- Dot. powierzchni leśnych

Wyznaczenie lasów HCVF

RDLP Szczecin

Zarządzenie nr 11 Dyrektora RDLP z 3 grudnia 2007 r. (aneks 10.02.2010) w sprawie ochrony zasobów rozkładającego się drewna w ekosystemach leśnych na terenie RDLP w Szczecinie:

- Wyznaczenie ‘ostoi ksyllobiontów’, można zaliczać: wszystkie dstany o cechach zbliżonych do naturalnych i zachowawcze, wszystkie na siedl. bagiennych, wszystkie z wyst. jelonka, kozioroga lub pachnicy, wybrane starsze drzewostany w strefach ekotonowych, na źródliskach, na obszarach trudnych, na siedliskach wilgotnych i olsowych...
- Nie zalicza się borów chrobotkowych, dstanów nękanych przez szkodniki, zamierających kłęskowo, dstanów o zwiększonej penetracji ludności
- Pierwotnie: monitoring ostoi co 5 lat; aneksem w 2010 skreślono
- Można odstąpić od wykonywania zabiegów p.u.g.l. lub ‘tak prowadzić działania pielęgnacyjne, by zachować charakter ostoi’

GTD i składy gatunkowe upraw dla siedlisk przyrodniczych

RDLP Szczecinek

Zarządzenie nr 5 Dyrektora RDLP z 2 marca 2010 w sprawie ochrony zasobów rozkładającego się drewna oraz zwiększania różnorodności biologicznej w ekosystemach leśnych na terenie RDLP w Szczecinku:

- Wyznaczenie ‘ostoi bioróżnorodności biologicznej’, trzeba zaliczać: dstany zachowawcze, dstany na siedl. bagiennych, dstany z wyst. jelonka, kozioroga lub pachnicy, dstany na wyspach... można zaliczać wybrane starsze drzewostany w strefach ekotonowych, na źródłiskach, na obszarach trudnych, na siedliskach wilgotnych i olsowych..., dstany o cechach zbliżonych do naturalnych, np. „A” w inwentaryzacji przyrodniczej
- Nie zalicza się borów chrobotkowych, dstanów nękanym przez szkodniki, zamierających kłęskowo, dstanów o zwiększonej penetracji ludności
- Monitoring 1x w ciągu 10;lecia
- Ostoje należy wyłączyć z użytkowania

RDLP Szczecinek

Zarządzenie nr 29 Dyrektora RDLP z 1 grudnia 2009 w sprawie Zasad postępowania hodowlanego na siedliskach chronionych na okres przejściowy ...

- Siedliska w stanie „A”: zachowanie tego stanu
- Podniesienie w kolejnym pokoleniu stopnia zachowania co najmniej o jeden stopień
- W siedliskach ptaków cięcia w zasadzie od lipca do marca
- Specyficzne GTD i składy gatunkowe
- Specyficzne zasady hodowlane dla siedlisk przyrodniczych,
- Wytyczne dla siedlisk gatunków
- Docelowo poziom martwego drewna w dstanach starszych 5% miąższości

RDLP Toruń

Nie widzi potrzeby wyznaczania ostoi ksyllobiontów, ostoi różnorodności biologicznej, ani lasów o szczególnych wartościach przyrodniczych

Zasady ochrony zasobów martwego drewna:

- Nieusuwanie posuszu jałowego w nadbrzeżnych strefach ekotonowych, na siedliskach wilgotnych i bagiennych, na chronionych siedliskach przyrodniczych, na obszarach trudnych... ilość powinna uwzględniać uwarunkowania przyrodnicze i ekonomiczne.
- Indywidualne zasady określone przez Nadleśniczego

W niektórych nadleśnictwach zarządzenia w sprawie wykonywania czynności gospodarczych na siedliskach chronionych, np. (Jamy):

- Wyłączenie z użytkowania siedlisk bagiennych, źródlisk, borów chrobotkowych, świetlistych dąbrów,
- W każdej rębni pozostawianie biogrup 5-10%
- Specyficzne składy gatunkowe i zasady dla siedlisk przyrodniczych

RDLP Warszawa

Brak szczególnych uregulowań

RDLP Wrocław

Nie wyznaczono ostoi ksylobiontów ale zobowiązanie do wyznaczenia i ewidencji drzew i grup drzew pozostających do naturalnego rozkładu, 5% każdego oddziału

Zarządzenie 10/2010 dyrektora RDLP w sprawie modyfikacji postępowania gospodarczego na stanowiskach gatunków chronionych oraz na siedliskach chronionych w obszarach Natura 2000.

- Przebudowa, unaturalnianie,
- Poza II kwartałem
- Wyłączenie ‘wybranych fragmentów’ 9150, 9180, 9410 (grn. regl.), 91D0, 91F0, 91T0
- Rębnia ciągła 9140, 91I0
- „Zasady ogólne” 9110, 9130, 8170, 9190, 9410 (poza grn. regl), 91E0, 91F0
- Zalecenia szczegółowe dla chronionych gatunków Natura 2000

Wyznaczenie powierzchni referencyjnych

RDLP Zielona Góra

Zarządzenie nr 2 Dyrektora RDLP z 29 stycznia 2007 r. -
Wytyczne w sprawie ochrony zasobów rozkładającego się
drewna w ekosystemach leśnych na terenie RDLP w Zielonej
Górze:

- Wyznaczenie ‘ostoi ksylobiontów’, można zaliczać: wszystkie na siedl. bagiennych, wszystkie z wyst. jelonka, kozioroga lub pachnicy, wybrane starsze drzewostany w strefach ekotonowych, na źródliskach, na obszarach trudnych, na siedliskach wilgotnych i olsowych, o cechach zbliż. do naturalnych ...
- Nie zalicza się dstanów porolnych, dstanów o zwiększonej penetracji ludności
- Monitoring co 3 lata
- Wyłączyć z użytkowania lub ‘tak prowadzić działania pielęgnacyjne, by zachować charakter ostoi’

RDLP Zielona Góra

Zarządzenie nr 12 Dyrektora RDLP z 15 maja 2009 r. - W sprawie procedury wyznaczenia ekosystemów reprezentatywnych na terenie RDLP w Zielonej Górze:

- Wszystkie siedliska w stanie A
- Wybrane w stanie B. C, szczególnie 91D0, 91E0, 91I0
- Wszystkie bory chrobotkowe > 80 lat
- Nieleśne
- Kępy na zrębach
- Wyznaczono 24,5 tys. ha (5,41%), w tym 7,2 tys. ostoi ksylobiontów + 5 tys. leśnych siedlisk N2000, 3,9 tys ha 'reprezentatywnych przykładów innych ekosystemów leśnych'

RDLP Zielona Góra

Zasady postępowania hodowlano-leśnego w siedliskach Natura 2000 oraz siedliskach gatunków chronionych:

- W OSO zręby < 3 ha, cięcia rębne 15.10-28.02, trzebieże unikać III-VI,
- Prowadzone konsultacje ornitologiczne planu zrębów (wynik: przesuwanie miesiąca wykonania, zmiana lokalizacji kęp, wyjątkowo wyłączenie powierzchni)
- W SOO pozostawiać kępy dobrze wykształconych płatów siedlisk o powierzchni większej niż standardowe 5%
- Zweryfikować składy gatunkowe upraw (bez. Gat. obcych geograficznie i ekologicznie)

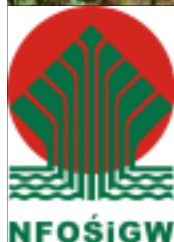
Docelowe składy gatunkowe drzewostanów w siedliskach przyrodniczych Natura 2000

- Oparte na naturalnych składach wg fitosocjologii

Książka ochrony przyrody i walorów kulturowych w leśnictwie

Dziękuję za uwagę

Opracowanie wsparł
NFOŚiGW w ramach
projektu
„Dofinansowanie
instytucjonalne POE
na lata 2010-2011”

Paweł Pawlaczyk
Klub Przyrodników
pawpawla@wp.pl